

بر فراز قله انقلاب اسلامی ایران، نام سید روح‌الله مصطفوی خمینی (ره) بنیانگذار کبیر آن به روشنی می‌درخشد. رهبری عالم که عمر شریف خود را با تحصیل، تالیف و ستیز علیه رژیم باطل پهلوی گذراند و سال‌ها فعالیت سیاسی و مذهبی، سکونت اجباری، شکنجه و تبعید خود را در خانه‌ها و اماکن بسیاری، دنبال کردند. مهم‌ترین اماکن و بناهای منسوب به امام را حل‌رابط بنشناسید.

خانه پدری حضرت امام خمینی (ره) در اراک، خمین، محله قدیمی سرریل واقع شده است. خانه‌ای که قدمتش به حدود سال ۱۲۵۵ شمسی بازمی‌گردد و با معماری دوره قاجار (سبک ۴ هسته‌ای با ۴

حیاط) بنا شده است. این خانه توسط پدر بزرگ حضرت امام (ره) از شخصی با نام محسن خان به قیمت تقریبی ۹۰ تومان خریداری شد. خانه‌ای که به گواه تاریخ معاصر، پناهگاه مردم در روزهای ناخوش حمله یاغیان به شهر خمین بوده است. اندرونی و حیاط بیرونی، دالان و ورودی و خروجی‌های متعدد، تالار و شبستان، اتاق‌های سهدری و پنج‌دردی، انبار، مطبخ، برجک ۳ طبقه با کاربرد دفاعی از جمله بخش‌های مختلف این خانه خاطره‌انگیز است. خانه پدری امام‌را حل در حال حاضر به‌عنوان خانه موزه در استان مرکزی پذیرای بازدیدکنندگان و گردشگران است.

۴ تا ۶ صبح

نظم و برنامه‌ریزی در همه امور به‌ویژه انجام تکالیف و فرایض دینی یکی از ویژگی‌های بارز پیر جماران است. مداومت بر انجام واجبات و مستحبات دینی چه در دوران صحت و بیماری، چه روزهای مبارزه و تبعید و چه دوران اقامت در جماران و حتی آخرین لحظات حیات پاکشان مشهود بود. گواه این سخن، تصاویر آخرین ساعات زندگی ایشان است که در اوج بیماری و با وجود ضعف جسمی تیمم کرده و با کمک پرستاران آخرین نماز زندگی‌شان را روی تخت بیمارستان خواندند و به دیدار معبود شتافتند. تأکید امام به انجام نماز اول وقت در کردارشان چنان مشهود بود که ایشان هیچ‌گاه به‌خاطر مشغله‌های دنیوی آن را به تأخیر نینداختند.

حضرت امام خمینی روزی چند بار با عبادت‌مأوامی گرفت

نماز اول وقت

رعایت حال
اطرافیان در
شب‌زنده‌داری

۲ ساعت
مانده به اذان
صبح

امام (ره) به مناجات و مطالعه شبانه تعصب خاصی داشتند. چنان که مرحوم آیت‌الله ابراهیم امینی در کتاب خاطراتش نوشته: از فرزند امام آقا مصطفی پرسیدم برنامه حاج آقا شب‌ها چیست؟ گفت: شب‌ها زود می‌خوابد و سحر بیدار می‌شود. بعد از ادای نماز شب و ذکر و دعای معمول به مطالعه می‌پردازد تا اذان صبح، نافله و نماز صبح را می‌خواند و بعد از تعقیبات باز هم مطالعه می‌کند. همچنین در این زمینه از سید رحیم میریان، عضو دفتر امام (ره) هم نقل شده؛ امام در ماه شعبان، نیمه شب بیدار می‌شدند و وضو می‌گرفتند و پس از نماز شب مشغول مناجات شعبانیه می‌شدند. در این مناجات به قدری گریه می‌کردند من که پشت اتاقشان می‌خوابیدم گاهی با صدای گریه ایشان از خواب بیدار می‌شدم با اینکه بسیار آرام و آهسته اعمال شب را انجام می‌دادند تا کسی بیدار نشود. مرحومه خدیجه ثقفی، همسر امام نیز در خاطراتش تأکید کرده: «مطلقاً چراغ روشن نمی‌کردند. حتی چراغ دستسویی را تا کسی بیدار نشود. هنگام وضوی نماز شب، یک ابر زیر شیر آب می‌گذاشتند که صدای ریزش آب موجب بیدار شدن کسی نشود.»

توجه امام خمینی (ره) به برپایی نماز اول وقت به حدی بود که حتی در شرایط سخت و هنگام دستگیری توسط مأموران ساواک هم این واجب را ترک نکردند. به‌طوری‌که بعد از سخنرانی ۱۵ خردادماه سال ۱۳۴۲ که مأموران ساواک ایشان را شبانه دستگیر کردند، امام (ره) در خاطراتشان برای ادای نماز در آن روز چنین نقل کرده‌اند: زمانی که مراد دستگیر کردند نماز خوانده بودم، ولی هنوز به صبح مانده بود. به صدلی ماشین تکیه داده بودم، چرت می‌برد، لذا برای نماز وضو نداشتیم. نزدیک شاه عبدالعظیم دیدم نماز دارد قضا می‌شود. از مأموران خواستم اجازه دهند جایی پیاده شوم، وضو بسازم و نماز صبح را بخوانم، اجازه ندادند. گفتم پس اجازه دهید تیمم کنم. باز هم حاضر نشدند! گفتم پس یک لحظه ترمز کنید و اجازه دهید یک دستی به زمین بزنم و بلافاصله سوار اتومبیل شوم! با این مسئله موافقت و لحظه‌ای توقف کردند و من پیاده شدم دستی به زمین زدم و مجدداً سوار اتومبیل شدم. آن وقت تیمم کردم و نشسته نماز صبح را به جای آوردم.»

گریه شبانه برای معبود

مناجات‌های شبانه و معاشقه با معبود در نیمه‌های شب زبازند خاص و عام و جزو خاطرات ماندگار همه نزدیکان، است. صدیقه مصطفوی، دختر ارشد امام (ره) هم خاطره‌ای در این باره نقل می‌کند: یادم می‌آید در دوران کودکی چندین بار نیمه‌های شب بیدار شدم و مکرر نماز شب آقا را دیدم. از خود می‌پرسیدم: چرا آقا هنگام شب این قدر گریه می‌کند. این وضع برای من که طفلی بیش نبودم، شگفت‌آور بود. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای هم درباره استغاثه و مناجات شبانه امام (ره) به نقل از حاج احمد آقا فرموده‌اند: حین خواندن نماز شب، به قدری گریه می‌کرد که دستمال‌های معمولی برای پاک کردن اشک‌هایش کافی نبود و با حوله اشکش را پاک می‌کرد. همچنین به گفته زهرا مصطفوی، دختر امام (ره) توصیه ایشان همیشه این بود که هیچ‌گاه با سختگیری‌های نابه‌جای خود چهره امور عبادی و دینی را برای جوان‌ها و بچه‌ها زشت و سخت جلوه ندهیم. خودشان هم در هر فرصتی با رفتار درست انجام عبادت را به جوان‌ترها منتقل می‌شدند. ایشان حتی هنگام بستری در بیمارستان مراقب اوقات شرعی بودند.

به تأکید امام (ره) هرکسی بخواهد آدم بشود باید دائم قرآن بخواند

انس با کلام خدا

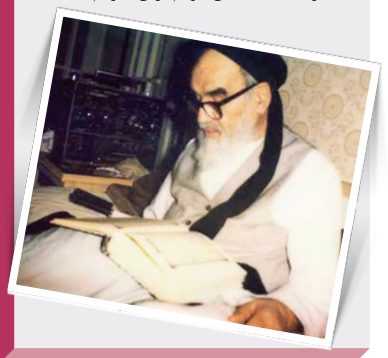
یکی از ویژگی‌های امام خمینی (ره)، این بود که در کنار کارهای مهم روزمره، هرگز برنامه تلاوت قرآن را ترک نمی‌کردند و براساس یک برنامه مشخص، در ۷ انوبت قرائت می‌کردند. به‌گفته نزدیکان امام (ره) برنامه روزانه قرائت قرآن ایشان به ترتیب عبارت بود: قبل از نماز صبح، بعد از نماز صبح، ساعت ۹ صبح، قبل از نماز ظهر، بعد از ظهر (بعد از قدم زدن روزانه)، قبل از نماز مغرب و بعد از نماز عشاء.

● ختم قرآن

ایشان در هر فرصتی که بین کارها فراغت داشتند، قرآن قرائت می‌کردند. بعد از نماز شب تا هنگام نماز صبح به تلاوت آیات کلام‌الله مجید مشغول بودند و روزانه دست کم ۷ مرتبه قرآن می‌خواندند به‌طوری‌که به تأکید نزدیکان ایشان ماهی یک مرتبه ختم قرائت قرآن را حتماً تمام می‌کردند. ابراهیم خادام نجفی، خدمتکار منزل امام (ره) در نجف گفته: وقتی غذای امام را داخل اتاق می‌بردم وارد اتاق که می‌شدم می‌دیدم قرآن را باز کرده‌اند و مشغول قرائت هستند؛ مدتی این مسئله (کثرت قرائت قرآن) ذهنم را مشغول کرده بود تا اینکه روزی به امام عرض کردم: حاج آقا شما سرایای وجودتان قرآن عملی است دیگر چرا اینقدر قرآن می‌خوانید؟ امام مکتبی کردند و فرمودند: هر کس بخواهد از آدمیت سر دربیاید و آدم بشود باید دائم قرآن بخواند.

● چه فایده که چشم داشته باشم و قرآن نخوانم!

مرحوم حاج احمد آقا هم درباره مداومت و اصرار امام بر قرائت قرآن گفته: حضرت امام در هر فرصت مناسبی که پیش می‌آمد، مشغول تلاوت قرآن می‌شدند. بارها شده بود که اعضای دفتر خدمت ایشان می‌رسیدند و مشغول تلاوت قرآن بودند. در ماه مبارک رمضان هر ۳ روز یک قرآن ختم می‌کردند و معمولاً در ماه مبارک ۱۱ یا ۱۰ دوره قرآن را می‌خواند. حاج احمد آقا در جای دیگر از اصرار امام بر تلاوت قرآن با وجود دستور پزشک خاطر‌های نقل کرده: مدتی چشمان ایشان ناراحت بود، دکتر بعد از معاینه امام گفت: شما باید چند روز قرآن نخوانید و به چشمتان استراحت دهید. امام خندیدند و فرمودند: دکتر! من چشمم را برای قرآن خواندن می‌خواهم. چه فایده‌ای دارد که چشم داشته باشم و قرآن نخوانم؟ شما یک کاری بکنید که من بتوانم قرآن بخوانم.

نماز خواندن
در ماشین
ساواک